3.Навчання домедичної невідкладної допомоги є критично важливим для всіх учасників спортивного процесу – спортсменів, тренерів, медичного персоналу та навіть уболівальників. В екстрених ситуаціях, коли кожна секунда має значення, знання та навички першої допомоги можуть врятувати життя.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні впливу інтенсивності фізичних навантажень на ризик травматичних ушкоджень.

Література

1. Екстренна та невідкладна медична допомога: підручник / [М. І. Швед, А. А .Гудима, С. М. Геряк та ін.] ; за ред. М. І. Шведа. Тернопіль : ТДМУ, 2016. 448 с.
2. Єпішин А. В., Хабарова Н. А. Долікарська невідкладна допомога : навчальний посібник. Тернопіль: ТНПУ імені В.Гнатюка, 2009. 220 с.
3. Невідкладні стани: підручник. Вид. четверте, доп. та пер. / М. С. Регеда, В. Й. Кресюн, І. Г. Гайдучок та ін. За редакцією М. С. Регеди, В. Й. Кресюна. Львів: Вид-во «Магнолія 20062, 2016. 847 с.
4. Недашківський С. М., Галушко О. А. Травматичний шок: невідкладна допомога та інтенсивна терапія. *Гострі та невідкладні стани у практиці лікаря*. Київ. 2016. №6(63). С. 19-24. https://urgent.com.ua/ua/archive/2016/6%2863%29
5. Федонюк Я. І., Грушко В. С., Довгань О. М. Основи медичних знань та долікарської допомоги : підручник для вищих навчальних закладів III-IУ рівнів акредитації. Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2012. 728 с.
6. Храбра С .З., Барладин О. Р., Вакуленко Л .О., Веремчук О. Д. Основи домедичної допомоги для керівників літніх практик: методичні рекомендації. Тернопіль: ТНПУ, 2021. 22 с.
7. ATLS Subcommittee; American College of Surgeons' Committee on Trauma; International ATLS working group. Advanced trauma life support (ATLS®): the ninth edition. J Trauma Acute Care Surg. 2013 May; 74 (5): 1363-6.

References

1.Emergency and emergency medical care: textbook/[M.I.Shved, A.A.Gudyma, S.M.Geryak et al.]; edited by M. I. Swede. Ternopil: TSMU, 2016. 448 s.
2.0pishin A.V., Khabarova N.A. Pre-medical emergency: Textbook. Ternopil: TNPU named after V.Hnatyuk, 2009. 220 s.
3.Medical emergencies: Textbook. View. fourth, additional. and per ./M.S.Regeda, V.Ya. Kresyun, I.G. Gaiduchok and others Edited by M.S.Regeda, V.Y. Kresyun. Lviv: "Magnolia 2006," 2016. 847 s.
4.Nedashkovsky S.M., Galushko O.A. Traumatic shock: emergency care and intensive care//Acute and urgent conditions in the practice of a doctor. - Kyiv. - 2016. - 6(63). - S. 19-24.
https://urgent.com.ua/ua/archive/2016/6%2863%29
5.Fedonyuk Y.I., Grushko V.S., Dovgan O.M. Fundamentals of medical knowledge and pre-medical care: textbook for higher educational institutions of III-IU accreditation levels. Ternopil: Educational book. Bogdan, 2012. 728 p.
6.Khrabra S.Z., Barladin O.R., Vakulenko L.A., Veremchuk O.D. Fundamentals of pre-medical care for managers of summer practices: methodological recommendations. Ternopil: TNPU, 2021. 22 p.
7.ATLS Subcommittee; American College of Surgeons' Committee on Trauma; International ATLS working group. Advanced trauma life support (ATLS®): the ninth edition. J Trauma Acute Care Surg. 2013 May; 74 (5): 1363-6.

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.06(193).37
УДК: 796.015-057.87:004

Чаплигін В.П.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри технологій оздоровлення
та фізкультурно-спортивної реабілітації
Державний податковий університет, Ірпінь
ORCID 0000-0001-7562-9143
Крупеня С.В.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри технологій оздоровлення
та фізкультурно-спортивної реабілітації
Державний податковий університет, Ірпінь
ORCID 0000-0001-7888-1133
Олар В.В.
старший викладач кафедри технологій оздоровлення
та фізкультурно-спортивної реабілітації
Державний податковий університет, Ірпінь
ORCID 0000-0002-1298-2270

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

У статті розглядається важливе питання інтеграції цифрових технологій в освітній простір з метою формування самостійної, відповідальної та соціально активної особистості в системі освіти. Проаналізовано

особливості формування цифрової компетентності, яка нині виступає ключовою складовою професійної підготовки здобувачів освіти. Зазначено, що впровадження цифрових технологій сприяє забезпеченню майбутніх фахівців необхідними знаннями, розвиткові навичок орієнтації в інформаційному середовищі та адаптації до змінних умов діяльності. Теоретично обґрунтовано основні положення дослідження, виокремлено ключові чинники, що сприяють трансформаційним змінам у галузі освіти. Уточнено зміст понять «цифрова компетентність», «цифрові технології», «цифровізація». Підкреслено ефективність використання цифрових інструментів для вдосконалення практичної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Ключові слова: *професійна компетентність, цифрова компетентність, цифрові технології, інформатизація освіти, онлайн режим навчання, освітнє середовище, цифровізація.*

Chaplygin Vasyl, Krupenya Svitlana, Olar Vitaliy, «The use of digital technologies in the training of physical education and sports specialists». *The article is devoted to the urgent and multifaceted issue of implementing digital technologies in the modern education system, with a particular focus on their role in forming an independent, responsible, and socially active personality. In light of the rapid development of the digital society and the increasing reliance on information and communication technologies (ICTs), the need to integrate digital tools into all levels and formats of education is becoming more evident and pressing. Digitalization is transforming traditional educational models, shifting the emphasis toward interactive, student-centered learning, personalization of educational paths, and the development of new forms of academic communication.*

The article thoroughly analyzes the specifics of acquiring digital competence, which today is considered an essential component of professional training for students in all fields. Digital competence ensures that future specialists are equipped with the skills to work confidently with digital resources, adapt to technological innovations, and operate effectively in a rapidly changing labor market. The ability to critically evaluate information, collaborate in digital environments, and use technology for problem-solving are highlighted as core elements of this competence.

The research presents the theoretical foundations of digital transformation in education, identifying the main intensifiers of these processes, such as globalization, the democratization of access to knowledge, and the diversification of educational formats. The concepts of "digital competence", "digital technologies", and "digitalization" are defined and contextualized within the framework of modern pedagogical discourse.

Special attention is given to the potential and practical benefits of using digital technologies in the training of future specialists in physical education and sports. It is argued that the integration of digital tools, such as virtual training simulators, performance monitoring systems, mobile applications, and online educational platforms, significantly increases the efficiency and quality of practical training. These technologies not only enhance motivation and engagement but also allow for a more objective assessment of students' progress and readiness for professional activity.

Keywords: *professional competence, digital competence, digital technologies, informatization of education, online learning mode, educational environment, digitalization.*

Постановка проблеми. Використання цифрових форматів, методів та інструментів навчання є важливою складовою освітнього процесу у закладах вищої освіти, оскільки сприяє підвищенню ефективності формування і розвитку ключових компетентностей майбутніх фахівців, зокрема й професійної компетентності. На сучасному етапі цифровізації освітнього середовища спостерігається паралельне вживання низки термінів, що відображають загальносвітовий тренд цифрової трансформації, серед яких: «цифрова компетентність», «цифрова грамотність», «інформаційно-цифрова компетентність», «інформаційно-комунікаційна компетентність», «медіа-компетентність», «цифрова культура». У межах цього дослідження ми послуговуємося поняттям «цифрова компетентність». У контексті модернізації української системи освіти та вимог цифрової епохи саме цифрова компетентність визначається як ключовий елемент професійної підготовки висококваліфікованого фахівця. Її слід розуміти як здатність і готовність ефективно та системно застосовувати сучасні цифрові технології, освітні інструменти та інноваційні практики для досягнення професійних і навчальних цілей. Відтак, навчальний процес має бути спрямований не лише на розвиток критичного та аналітичного мислення, а й на формування умінь ефективного використання цифрових засобів у професійній діяльності.

Цифрові технології відіграють ключову роль у вдосконаленні сучасної освіти, забезпеченні підготовки висококваліфікованих фахівців та створенні сприятливих умов для їхнього безперервного професійного розвитку, що підкреслює актуальність проведеного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці професійної підготовки та аналізу застосування інформаційних і цифрових технологій у навчальному процесі та професійній діяльності здобувачів вищої освіти присвячені дослідження таких науковців, як С. Зєнкіна, Л. Карташова, Г. Кєдрович, Г. Козлакова, В. Лапінський та інші. Значення формування цифрової компетентності було підтверджене працями В. Браздейкіса, В. Вембера, О. Кузьмінської, Н. Морзе, Дж. Равена, О. Спірина та інших авторів. Питання розвитку цифрової компетентності в умовах Нової української школи висвітлені у роботах В. Горленка, В. Сидоренка, С. Касьяна, В. Калініна, Л. Калініної. Водночас, незважаючи на існуючі дослідження, певні аспекти цієї тематики залишаються недостатньо вивченими й потребують подальшого наукового осмислення.

Мета дослідження. Аналіз специфіки застосування цифрових технологій у навчальному процесі закладів вищої освіти як засобу підвищення результативності професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в умовах дистанційного та змішаного форматів навчання.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати наукову літературу щодо застосування цифрових технологій у закладах вищої освіти в умовах дистанційного та змішаного навчання.

2. Дослідити існуючі цифрові платформи, інструменти та сервіси, які використовуються у підготовці фахівців фізичної культури і спорту.

Методи дослідження. Аналіз та синтез з метою визначення розробленості питання та перспектив його дослідження, спостереження за освітнім процесом для визначення ефективності формування досліджуваного феномена, систематизація та узагальнення, які дозволили зробити висновки отриманих результатів.

Наукове дослідження виконується згідно науково-дослідної теми Державного податкового університету на 2021-2026 роки за темою «Підвищення фізичної працездатності різних груп населення у процесі занять фізичної культури і спорту» (державний реєстраційний номер 0121U113261).

Виклад основного матеріалу. У сучасному освітньому середовищі компетентність розглядається як динамічне поєднання знань, умінь, навичок, мисленнєвих підходів, ціннісних орієнтирів і інших особистісних характеристик, що забезпечують здатність індивіда успішно соціалізуватися та здійснювати професійну чи навчальну діяльність [4]. У контексті нашого дослідження це положення набуває додаткового значення у світлі процесу цифровізації, який охоплює всі сфери життєдіяльності, зокрема й освіту. Цифрову компетентність ми розглядаємо як комплекс знань, навичок, особистісних якостей та поведінкових характеристик, що дозволяють людині ефективно застосовувати цифрові технології для досягнення цілей у професійній та особистій сферах. Важливо підкреслити, що компетентність у цифровій сфері виходить за межі технічних умінь і охоплює також когнітивні, соціальні й емоційні аспекти діяльності в цифровому середовищі. Цей процес є багатовимірним і динамічним, постійно трансформується у відповідь на появу нових технологічних рішень [7].

Науковці Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України виокремили чотири рівні цифрової компетентності фахівця: користувач, тьютор, консультант та дослідник. Для кожного рівня визначено мотиваційно-ціннісний, когнітивно-операційний та рефлексійно-проектувальний компоненти [2]. Водночас, О. Спірін [9] пропонує шість ступенів розвитку цифрової компетентності, які рекомендує адаптувати залежно від специфіки професійних завдань і рівня освіти: вступний (усвідомлення ролі цифрових технологій у розвитку освіти); мінімально-базовий (вміння користуватися готовими програмними продуктами); базовий (знання та навички застосування цифрових технологій у професійній діяльності); поглиблений (вільне використання цифрових засобів у роботі); дослідницький (активне застосування цифрових ресурсів у дослідницькій та проектній діяльності); експертний (професійне впровадження цифрових технологій у навчальний процес).

Рівень впевненого й раціонального використання цифрових технологій сприяє не лише підвищенню інтерактивності й мобільності навчання, а й забезпечує його диференціацію та індивідуалізацію. При цьому цифрові технології не замінюють викладача, а виступають як його ефективне доповнення, стимулюючи академічну доброчесність у створенні, обробці, пошуку та обміні інформацією як у навчальному, так і в публічному й приватному просторах. Важливими аспектами є також формування інформаційної та медіаграмотності, розвиток критичного мислення, умінь роботи з базами даних, усвідомлення значущості кібербезпеки та етичних норм інформаційної діяльності (зокрема, у сфері інтелектуальної власності та авторського права).

Під цифровими технологіями слід розуміти широкий спектр засобів, включно з комп'ютерами, планшетами, смартфонами, соціальними мережами (наприклад, Facebook), платформами дистанційного навчання (Moodle), онлайн-бібліотеками, пошуковими системами (Google), відеохостингами (YouTube), офісними програмами (Microsoft Word) та іншими сервісами. Однак їхній перелік не обмежується цим, оскільки цифрові технології забезпечують доступ до Інтернету не лише у навчальних закладах чи домашніх умовах, а й у будь-якому зручному місці завдяки портативним пристроям [3].

Таким чином, поняття «цифрові технології» охоплює не лише використання електронних пристроїв і програмного забезпечення, а й застосування різноманітних технічних засобів навчання (інформаційних, тренажерних тощо) та електронних інструментів (програм, додатків, гаджетів, систем) у режимах офлайн та онлайн як у навчальній, так і в особистій діяльності. Це формує у здобувачів освіти комплекс умінь не лише споживати інформацію, а й створювати її, а також розуміти принципи функціонування цифрового середовища.

Викладене дозволяє зробити висновок, що цифрові технології виступають одним із ключових чинників, які не лише сприяють ефективному опрацюванню студентами навчального матеріалу, але й визначають ступінь їх успішності у виконанні конкретних освітніх завдань. Водночас вони сприяють формуванню у здобувачів автономії в навчанні, що на сучасному етапі є базовою передумовою розвитку професійних компетентностей і підготовки майбутніх фахівців до активної самостійної комунікації та діяльності у цифровому середовищі [10].

Для успішного впровадження сучасних технологій у вищих навчальних закладах надзвичайно важливо здійснити комплексну реорганізацію, яка охоплює оновлення навчальних та робочих програм, підвищення цифрової грамотності викладачів, а також забезпечення належної технічної підтримки освітніх установ.

Онлайн-платформи забезпечують проведення занять у режимах змішаного та дистанційного навчання, обмін навчальними матеріалами, організацію оцінювання і управління щоденною діяльністю закладів освіти. Цифрові освітні ресурси і інструменти сприяють створенню сприятливого освітнього середовища, роблячи процес викладання й навчання більш привабливим та ефективним. Крім того, вони надають навчальним закладам більшу гнучкість у налаштуванні навчальних програм відповідно до індивідуальних потреб кожного здобувача освіти [1].

Дистанційне навчання розглядається як індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок та пізнавальних методів, який здійснюється переважно через опосередковану взаємодію віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що базується на сучасних психолого-педагогічних і інформаційно-комунікаційних технологіях [6]. За визначенням В. Прибилової, дистанційне навчання є формою організації освітнього процесу, яка ґрунтується на самостійному опануванні матеріалу здобувачем освіти. Це забезпечує можливість навчатися у зручний час та у віддаленому від викладача місці, що й обумовлює термін «дистанційне» [7].

В умовах сучасної України дистанційна освіта має низку вагомих переваг:

- забезпечує доступність освіти для широких верств населення;
- усуває необхідність регулярного відвідування лекцій та семінарів;
- сприяє демократизації взаємодії між викладачем і студентом;
- передбачає використання комплексного програмного забезпечення;
- застосовує провідні освітні технології.

Переваги впровадження цифрових технологій та інструментів у навчальний процес полягають у наступному:

- Підвищення ефективності навчання через полегшене планування, зручність проведення занять, оперативне оцінювання та доступ до сучасних освітніх ресурсів;
- Розширений доступ до освітніх матеріалів, включаючи онлайн-бібліотеки, наукові бази даних, хмарні сховища, відеолекції та електронні конспекти, що дозволяє здобувачам отримувати інформацію у зручний час і з будь-якого місця за умови наявності інтернет-з'єднання;
- Гнучкість освітнього процесу, що особливо актуально в умовах сьогодення, зокрема завдяки онлайн та мобільному навчанню, яке долає географічні обмеження;
- Формування у студентів здатностей до самостійного навчання, оскільки дистанційні та змішані форми навчання стимулюють розвиток навичок самоорганізації.

У рамках дослідження було проведено опитування серед 90 здобувачів вищої освіти, які навчаються у дистанційному та змішаному форматах, з метою оцінки якості впровадження та організації інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) з їхньої точки зору. Респонденти мали оцінити у гугл-формах категорії, що, на їхню думку, позитивно впливають на навчальний процес. Результати розподілилися таким чином:

- Об'єктивність оцінювання: змішане навчання – 55%, дистанційне – 43%;
- Зручність подання навчальних матеріалів: змішане – 52%, дистанційне – 45%;
- Доступ до навчальних ресурсів: змішане – 95%, дистанційне – 90%;
- Мотивація до навчання: змішане – 70%, дистанційне – 60%;
- Підвищення продуктивності: змішане – 72%, дистанційне – 76%;
- Гнучкість навчання: змішане – 95%, дистанційне – 60%.

Проаналізувавши відповіді респондентів, можна констатувати загальну задоволеність здобувачів як дистанційним, так і змішаним навчанням. Проте порівняльний аналіз свідчить про перевагу змішаного формату навчання над дистанційним з точки зору задоволеності учасників освітнього процесу. Респонденти відзначили, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових інструментів у вищій школі сприяє підвищенню професійної компетентності здобувачів та забезпечує якісніший освітній процес [5].

Враховуючи вищезазначене, ефективне вирішення завдань інформатизації освітнього середовища потребує посиленої підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до впровадження цифрових технологій у професійну діяльність.

Таким чином, ключовим завданням професійної підготовки майбутніх фахівців є формування цифрової компетентності, що особливо актуально з огляду на те, що сучасне покоління вільно оперує різноманітними цифровими гаджетами. Використання цифрових технологій у навчанні виступає потужним стимулом для підвищення мотивації до здорового способу життя та активних рекреаційно-оздоровчих практик.

Інновації в цифровому освітньому просторі охоплюють не лише технічні та технологічні аспекти, але й зміни у змісті та організації освітнього контенту, а також у структурі та принципах функціонування закладів освіти. Такий підхід вимагає перегляду концептуальних основ, адаптації або переосмислення традиційних педагогічних категорій і понять відповідно до вимог цифрової епохи.

Водночас, науковці (зокрема С. Сисоєва, Н. Стрекалова) виокремлюють низку ризиків, пов'язаних із цифровізацією освітнього процесу. Серед них: втрата базових когнітивних навичок (зокрема вміння читати, писати, рахувати), потенційне зниження якості освіти; «публічна» модель взаємодії викладача, що висуває високі психологічні вимоги і може провокувати зростання конфліктів; зменшення особистісних контактів, а також «відтік» талановитої молоді та педагогічних кадрів за кордон [8].

Сучасні наукові дослідження зосереджуються на таких напрямках: методологічних засадах цифровізації освіти; обґрунтуванні концептуальної моделі викладача (педагога) цифрової освіти та змісті його професійної підготовки; технологіях розробки цифрового освітнього контенту, методиках оцінки його якості та застосування в освітньому процесі з урахуванням ергономічних, психолого-педагогічних вимог; ефективних методах, формах та засобах навчання у відкритому освітньому просторі, а також їх методологічному обґрунтуванні, зокрема співвідношеннях традиційного та електронного навчання, контактної та самостійної роботи здобувачів освіти, методиках контролю успішності та сформованості освітніх результатів в умовах перенесення навчального процесу у глобальну мережу; засобах забезпечення якості навчання і попередженні можливих ризиків в умовах цифровізації освіти [4].

Цифрова реальність ставить завдання визначити актуальні педагогічні пріоритети, переглянути форми, методи, засоби й технології навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти. Вона вимагає інтегрального та міждисциплінарного підходу до вирішення проблем організації виховного впливу на дітей і молодь у цифровому освітньому просторі, а також розробки інноваційних цифрових засобів і технологій.

Особливу увагу слід приділити осмисленню традиційної дидактики, зокрема змісту освіти та принципів його структурування для цифрового освітнього процесу; розробці інноваційних методів, форм, засобів і сучасних технологій цифрового навчання (зокрема хмарних, когнітивних, технологій обробки великих даних). Значущим є також визначення

концептуальних засад, змісту й технологій виховання дітей та молоді у цифровому просторі, зокрема визначення виховного потенціалу цифрового середовища та розвиток партнерської взаємодії суб'єктів освітнього і виховного процесу.

Висновки. Цифрові інструменти та сучасні технології сприяють формуванню інноваційного цифрового середовища в закладах освіти, інтенсифікують комунікативні зв'язки між усіма учасниками освітнього процесу, збагачують традиційні методики навчання сучасними формами подання інформації, а також забезпечують інтерактивну, симулятивну та інформаційну взаємодію в навчальному процесі. Взаємодія з використанням цифрових інструментів робить навчання більш гнучким, адаптивним і доступним.

Роль інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових інструментів полягає у вдосконаленні методики викладання в закладах вищої освіти, що передбачає модифікацію традиційної методології в аспектах оперативності, індивідуалізації, адаптивності та раціональності.

Перспективними напрямами подальших досліджень є удосконалення методики впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес, розробка навчальних електронних комплексів, підвищення цифрової грамотності викладачів та посилення технічної підтримки закладів освіти.

Література

1.Білик, В., Книш, С., Омельчук, О. (2023). Використання сучасних технологій у процесі формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з фізичної рекреації. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15, (3К(162), 62-66.

2.Вощевська О. В. Використання сучасних технологій та цифрових інструментів у контексті дистанційного та змішаного навчання URL: О. В. Вощевська, Т. В. Тронь, С. І. Книш, Л. М. Кібенко // Інноваційна педагогіка. - 2022. - Вип. 53(2). - С. 177-181. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2022_53(2)_37

3.Дистанційна освіта. Освітній портал. URL: http://www.osvita.org.ua/distance/ (дата звернення 19.05.2025).

4.Дубасенюк О. А. Цифровізація вищої освіти: сучасні виклики, ризики, досвід // Цифрова трансформація та диджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики URL: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 26 січня 2023 р. / За заг. ред. І. Жуховського, З. Шарлович, О. Мандич / Міжнародна Академія Прикладних Наук (Республіка Польща) Державний біотехнологічний університет (Україна). Ломжа, Польща, 2023. Ч. 1. 362 с. С. 307-311.

5.Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України : метод. рекомендації / В. Ю. Биков, О. В. Білоус, Ю. М. Богачков та ін. ; за заг. ред. В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна, О. В. Овчарук. Київ : Атіка, 2010. 88 с.

6. Потюк І. Є. Використання цифрових технологій в навчальному середовищі закладів вищої освіти: офлайн та онлайн формати. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2021. Вип. 11(79). С. 219–221.

7. Прибилова В. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. 2013.

8. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII. Верховна рада України : офіційний веб-портал. URL: http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19.

9. Спірін О.М. Інформаційно-комунікаційні та інформатичні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики. Інформаційні технології і засоби навчання. 2009. № 5 (13). URL: http://eprints.zu.edu. ua/3733/2/09somtio.htm.

10. Цифрові компетенції як умова формування якості людського капіталу : аналіт. зап. / В. С. Куйбіда, О. М. Петроє, Л. І. Федулова, Г. О. Андрощук. Київ : НАДУ, 2019. 28 с.

Reference

1. Bilyk, V., Knysh, S., Omelchuk, O. (2023). Vykorystannia suchasnykh tekhnolohii u protsesi formuvannia tsyfrovoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi rekreatsii. Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15, (3K(162), 62-66.

2. Voshchevska O. V. Vykorystannia suchasnykh tekhnolohii ta tsyfrovykh instrumentiv u konteksti dystantsiinoho ta zmishanoho navchannia [Elektronnyi resurs] / O. V. Voshchevska, T. V. Tron, S. I. Knysh, L. M. Kibenko // Innovatsiina pedahohika. - 2022. - Vyp. 53(2). - S. 177-181. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2022_53(2)_37

3. Dystantsiina osvita. Osvitnii portal. URL: http://www.osvita.org.ua/distance/ (data zvernennia 19.05.2025).

4. Dubaseniuk O. A. Tsyfrovizatsiia vyshchoi osvity: suchasni vyklyky, ryzyky, dosvid // Tsyfrova transformatsiia ta dydzhytal tekhnolohii dlia staloho rozvytku vsikh haluzei suchasnoi osvity, nauky i praktyky [Elektronnyi resurs]: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf., 26 sichnia 2023 r. / Za zah. red. I. Zhukhovskoho, Z. Sharlovych, O. Mandych / Mizhnarodna Akademiia Prykladnykh Nauk (Respublika Polshcha) Derzhavnyi biotekhnolohichnyi universytet (Ukraina). Lomzha, Polshcha, 2023. Ch. 1. 362 s. S. 307-311.

5. Osnovy standartyzatsii informatsiino-komunikatsiinykh kompetentnostei v systemi osvity Ukrainy : metod. pekomendatsii / V. Yu. Bykov, O. V. Bilous, Yu. M. Bohachkov ta in. ; za zah. red. V. Yu. Bykova, O. M. Spirina, O. V. Ovcharuk. Kyiv : Atika, 2010. 88 s.

6. Potiuk I. Ye. Vykorystannia tsyfrovykh tekhnolohii v navchalnomu seredovyshchi zakladiv vyshchoi osvity: oflain ta onlain formaty. Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»: seriia «Filolohiia». Ostroh : Vyd-vo NaUOA, 2021. Vyp. 11(79). S. ¬219–221.

7. Prybylova V. Problemy ta perevahy dystantsiinoho navchannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh Ukrainy. 2013.

8. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05 veresnia 2017 roku № 2145-VIII. Verkhovna rada Ukrainy: ofitsiinyi veb-portal. URL: http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19.

9. Spirin O. M. Informatsiino-komunikatsiini ta informatychni kompetentnosti yak komponenty systemy profesiino-spetsializovanykh kompetentnostei vchytelia informatyky. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia. 2009. № 5 (13). URL: http://eprints.zu.edu. ua/3733/2/09somtio.htm.

10. Tsyfrovi kompetentsii yak umova formuvannia yakosti liudskoho kapitalu : analit. zap. / V. S. Kuibida, O. M. Petroie, L. I. Fedulova, H. O. Androshchuk. Kyiv : NADU, 2019. 28 s.

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.06(193).38

Ши Шенвень
Цзянсіський університет науки і технологій
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
ORCID: 0000-0002-6955-0356
Радченко Л.О.
д.фіз.вих., професор, Національний університет фізичного виховання і спорту України,
ORCID: 0000-0002-5149-2952

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА В СИСТЕМІ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ – СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Анотація. *Екологічні проблеми набувають все більшої актуальності у різних аспектах життя світового співтовариства, і олімпійський рух, як складова суспільного життя не є виключенням. В представленій статті розглядається екологічна освіта як важлива складова політики МОК, спрямованої, як на розвиток олімпійського руху, так і на забезпечення сталого розвитку суспільства. Освіта відіграє ключову роль у формуванні світогляду, ціннісних орієнтирів та соціальної відповідальності молодого покоління, що в свою чергу обумовлює перспективи розвитку світового співтовариства. Олімпійська освіта, яка базується на загальнолюдських цінностях олімпізму, може виступати дієвим засобом формування екологічної культури та відповідального ставлення до довкілля серед учасників олімпійського руху; інтеграція екологічних знань у систему олімпійської освіти спряє формуванню екологічно свідомої та відповідальної особистості, що дотримується принципів сталого розвитку.*

Ключові слова: *екологія, сталий розвиток, олімпійська освіта, олімпізм, освітні програми та проєкти, суспільство, олімпійський рух.*

Annotation. Shi Shenven, Lidiia Radchenko*. Environmental issues are becoming increasingly relevant in various aspects of the life of the world community, and the Olympic movement as a component of public life is no exception. This article discusses environmental education as an important component of the IOC's policy aimed at both the development of the Olympic movement and sustainable development of society. Education plays a key role in shaping the worldview, values and social responsibility of the younger generation, which in turn determines the prospects for the development of the world community. Olympic education, based on the universal values of Olympism, can be an effective means of fostering environmental culture and responsible attitude to the environment among participants of the Olympic movement; integration of environmental knowledge into the Olympic education system will help to form an environmentally conscious and responsible personality that adheres to the principles of sustainable development.*

Keywords: ecology, sustainable development, Olympic education, Olympism, educational programs and projects, society, Olympic movement.

Постановка проблеми. Екологічні проблеми стають загальним предметом занепокоєння в усьому світі, оскільки впливають на повсякденне життя суспільства загалом та кожного з нас, зокрема. Слід визнати, що поняття довкілля не є новим; більше того, воно глибоко пов'язане з кожною конкретною культурою та її взаємовідносинами з природою. Тим не менше, численні великі міжнародні конференції та незліченна кількість науково-дослідницьких проектів за останні кілька десятиліть підкреслили нагальну потребу вирішувати ці питання на основі узгодженого і всесвітнього підходу, а також закликали різних членів суспільства вжити конкретних заходів для зменшення їхнього негативного впливу на навколишнє середовище зменшити свій негативний вплив на навколишнє середовище, забезпечуючи тим самим добробут нинішнього та майбутніх поколінь.

Олімпійський рух, як наймасштабніше соціальне явище, що охоплює представників понад 200 країн світової спільноти, також не оминули проблеми охорони довкілля та пошуки шляхів, що спрямовані на їх вирішення.

Аналіз літературних джерел. Аналіз фахової літератури дозволяє говорити, що проблема екології, як складова розвитку спортивного та олімпійського руху не залишається поза увагою науковців, так, детально обґрунтована її соціальна значущість [2], висвітлено місце і роль в стратегії сталого розвитку суспільства [1; 3], приділено належне місце у стратегічних документах та рішеннях міжнародних установ [5; 7; 8]. В той же час проведення опитування фахівців галузі (n=46), студентської (n=78) та шкільної (n=62) молоді свідчить, що переважна більшість респондентів, визнаючи актуальність питання збереження навколишнього середовища та проведення заходів, що спрямовані на вирішення цього питання, мають вкрай опосередковане уявлення щодо особливостей цього процесу. Ефективним засобом, що може подолати це протиріччя, як свідчать результати досліджень [4; 5] може виступити олімпійська освіта, що являє собою педагогічний процес, спрямований на залучення різних верств населення до соціально визнаних загальнолюдських цінностей, які становлять основу олімпійського руху.

Мета роботи полягає у висвітленні місця екологічної освіти в системі олімпійської освіти, як складової сталого розвитку суспільства.